

Tjänsteutlåtande

Utfärdat: 2025-04-28

Diarienummer: 0206/25

Handläggare: Katarina Högfeldt

Telefon: 031-367 00 36

E-post: fornamn.efternamn@educ.goteborg.se

Yttrande över förslag till Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtqi-personers livsvillkor 2025–2028

Förslag till beslut

I Utbildningsnämnden

1. Att tillstyrka planens fokusområden med tillhörande åtgärder i Stadsledningskontorets förslag till plan för att förbättra hbtqi-personers livsvillkor 2025–2028.
2. Att tjänsteutlåtandet lämnas som utbildningsnämndens yttrande till stadsledningskontoret.

Sammanfattning

Utbildningsnämnden har tillsammans med förskolenämnden, grundskolenämnden, kulturnämnden, nämnden för demokrati och medborgarservice, nämnden för funktionsstöd, socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, Göteborgs Stads HBTQI-råd, Göteborgs Stads råd för funktionsrätt, Göteborgs Stads pensionärsråd samt ungdomsfullmäktige ombetts lämna yttrande över förslag till Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtqi-personers rättigheter 2025–2028.

Kommunfullmäktige har gett kommunstyrelsen i uppdrag att i samverkan med Göteborgs Stads HBTQI-råd ta fram en ny hbtqi-plan. Planen har tagits fram av stadsledningskontoret i samverkan med Göteborgs Stads HBTQI-råd. Förslaget till Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtqi-personers livsvillkor 2025-2028, är en del av omformningen mot en mer ändamålsenlig styrning inom området mänskliga rättigheter. Planen omfattar konkreta åtgärder för specifika förändringar där konstaterade behov föreligger. Den kompletterar förslaget till Göteborgs Stads riktlinje för arbete med mänskliga rättigheter och likvärdig service.

Utbildningsförvaltningen bedömer att åtgärderna som utbildningsnämnden görs ansvariga för i denna plan kan bidra till att förbättra villkoren för elever som är hbtqi-personer. Förvaltningen föreslår att nämnden tillstyrker samtliga åtgärder inom fokusområdet Skola och förskola i stadsledningskontorets förslag till plan för att förbättra hbtqi-personers livsvillkor 2025-2028.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen bedömer att de flesta av åtgärderna ryms inom ram men att genomförandet av föreslagna kompetensutvecklingsinsatser kan komma att rendera kostnader som i nuläget är svåra att uppskatta.

Bedömning ur ekologisk dimension

Utbildningsförvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Rätten att känna sig trygg och inkluderad i skolan och förskolan gäller alla barn. Elevers utsatthet, eller risk för utsatthet för hat, hot, mobbing och våld har kopplingar till nedsatt psykisk och fysisk hälsa samt försämrad skolgång och utbildning. På nationell nivå har bland annat Barnombudsmannen (BO) utifrån olika regeringsuppdrag lyft en särskilt sårbar situation i skolan hos elever utsatta för rasism och elever som identifierar sig som hbtqi.

Samverkan

I förvaltningens samverkansgrupp den 12 maj 2025.

Bilagor

1. Förslag till Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtqi-personers livsvillkor 2025–2028.

Ärendet

Utbildningsnämnden har av stadsledningskontoret ombetts att yttra sig över Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtqi-personers livsvillkor 2025–2028. Nämndens yttrande ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 30 maj 2025.

Beskrivning av ärendet

Utbildningsnämnden har tillsammans med förskolenämnden, grundskolenämnden, kulturnämnden, nämnden för demokrati och medborgarservice, nämnden för funktionsstöd, socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, Göteborgs Stads HBTQI-råd, Göteborgs Stads råd för funktionsrätt, Göteborgs Stads pensionärsråd samt ungdomsfullmäktige ombetts lämna yttrande över förslag till Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtqi-personers rättigheter 2025–2028.

Kommunfullmäktige antog 2017 Göteborgs Stads första styrdokument med hbtq-fokus: Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtqi-personers livsvillkor 2017-2021. Både i processuppföljningen av planen som genomfördes 2019 (KS 2019-10-23 § 768) och i utvärderingen av planen 2023 (KF 2024-02-01 § 18) konstaterades en delvis svag implementering av åtgärderna. Utvärderingen visade att två tredjedelar av planens åtgärder fortfarande inte var genomförda eller endast delvis genomförda 2023. I maj 2020 inkom Göteborgs Stads HBTQI-råd, efter att ha tagit del av processuppföljningen, med ett

yttrande till kommunstyrelsen där rådet påtalade behovet av en ny uppdaterad rapport om hbtq-personers livsvillkor med ett särskilt fokus på skolan. Kommunfullmäktige beslutade 2020-09-10 § 27, att en rapport som undersöker villkoren för hbtq-personer inom utbildnings- och grundskoleförvaltningarnas verksamheter skulle tas fram som grund för en ny plan. Under 2022 och 2023 återkom kommunstyrelsen med tre rapporter till kommunfullmäktige. Förutom en separat rapport med fokus på skolan, *"Det är ingen temadag att vara hbtq – det är man året om"* och en uppdaterad rapport om *Hbtqi+personers livsvillkor i Göteborg*, redovisades också *Fördjupad lägesbild av hbtqi-personers livsvillkor i Göteborg* - en kompletterande rapport baserad på otrygghet och diskriminering. I samband med återrapporteringen av uppdraget fattade kommunfullmäktige beslut om att ge kommunstyrelsen i uppdrag att i samverkan med Göteborgs Stads HBTQI-råd ta fram en ny hbtqi-plan (KF 2023-05-25 § 6, punkt 2).

Förslaget till Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtqi-personers livsvillkor 2025–2028, tillsammans med Göteborgs Stads plan mot rasism 2025–2028, är en del av omformningen mot en mer ändamålsenlig styrning inom området mänskliga rättigheter. Planerna kompletterar förslaget till Göteborgs Stads riktlinje för arbetet med mänskliga rättigheter och likvärdig service som ska utgöra en central motor i den långsiktiga styrningen på området. Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtqi-personers livsvillkor är tänkt att komplettera den långsiktiga styrningen där det finns ett identifierat behov av specifika åtgärder under planperioden för att förbättra livsvillkoren för hbtqi-personer.

Stadsledningskontoret har mot bakgrund av forskning, stadens rapporter inom området samt erfarenhetsutbyte med kommunstyrelsens HBTQI-råd identifierat sex fokusområden som behöver stärkas och utvecklas. Dessa områden är:

- Skola och förskola
- Brottsförebyggande samt tillits- och trygghetsskapande arbete
- Fritid för barn och unga
- Vård och omsorg för äldre
- Stöd till individer med funktionsnedsättning
- Kommunikation och kompetens

Inom fokusområdet Skola och förskola görs utbildningsnämnden ansvarig för nedanstående åtgärder:

Skolledarna (rektorer och biträdande rektorer) på samtliga skolor och förskolor ska under planperioden förstärka sina kunskaper om olika diskrimineringsgrunder och minoritetsgrupper i syfte att utveckla demokrati- och värdegrundsarbetet på sina respektive förskolor och skolor.

Ansvar: förskolenämnden, grundskolenämnden och utbildningsnämnden.

I *"Det är ingen temadag att vara hbtq – det är man året om"* som kommunstyrelsen tog fram 2022, är det särskilt två områden som lyfts fram som områden där det finns behov av insatser: det ena är hbtqi-elevernars upplevelse av otrygghet och det andra deras erfarenheter av otillräcklig hbtqi-kompetens i undervisningen och i bemötandet av elever. Bland annat framgår det av rapporten att en av fyra elever på högstadiet och gymnasiet, som är eller funderar på om de är hbtqi-personer, inte upplever sig trygga i skolan. På samma fråga i Göteborgs Stads elevenkät från 2021, vilken riktar sig till alla elever, var det en av tio elever som uppgav att den inte kände sig trygg. Vad gäller grundläggande kunskap om hbtqi, uppgav 63 procent av eleverna i skolrapporten att de inte fick lära sig om hbtqi-frågor och hbtqi-personer i skolan. I likhet med nationella kunskapsunderlag

pekar skolrapporten ut unga transpersoners och icke-binäras specifika utsatthet som särskilt anmärkningsvärd.

Skolledarna ska i framtagandet av plan mot diskriminering och kränkande behandling säkerställa att samtliga diskrimineringsgrunder och nationella minoritetsperspektiv ingår i kartläggningar, analys, åtgärder och uppföljning.

Ansvar: grundskolenämnden och utbildningsnämnden.

Varje skola och förskola har enligt skollagen skyldighet att årligen upprätta en plan för arbetet med att förebygga och hantera kränkande behandling. Enligt diskrimineringslagen har skolan och förskolan även skyldighet att arbeta med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering utifrån de sju diskrimineringsgrunderna och främja lika rättigheter och möjligheter för alla elever. I Göteborgs Stad görs detta genom att skolor och förskolor tar fram en Plan mot diskriminering och kränkande behandling (PDK). I det arbetet har skolledarna en särskilt viktig roll. Det behövs både kunskap och systematik för säkerställa en trygg skolmiljö för alla elever – med särskilt fokus på elever i skolan och barn i förskolan som tillhör någon av de nationella minoriteterna eller har koppling till någon av de sju diskrimineringsgrunderna.

Grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen ska göra årliga sammanställningar och analys av samtliga skolors planer mot diskriminering och kränkande behandling. Sammanställningarna ska utgöra ett underlag för förvaltningarnas arbete mot diskriminering och för att öka likvärdigheten mellan skolor.

Ansvar: grundskolenämnden och utbildningsnämnden.

För att förvaltningarna ska kunna följa skolornas arbete mot diskriminering och kränkande behandling, måste varje skola rapportera sin plan till respektive förvaltning. På så sätt blir det möjligt för förvaltningarna att på en aggregerad nivå sammanställa och analysera arbetet och identifiera vilka skolor som behöver stöd.

Utbildningsförvaltningen ska säkerställa tillräckliga resurser för att bistå med kunskap om minoriteters olika utsattheter och utgöra ett stöd till gymnasieskolorna.

Ansvar: utbildningsnämnden.

För att säkerställa en trygg och likvärdig skola för gymnasieelever som tillhör olika minoritetsgrupper behövs både kontinuerlig kunskapsutveckling och processtöd för skolledning, pedagoger och elevhälsopersonal. Kunskapsunderlag och metodstöd gällande exempelvis konflikthantering och svåra samtal tas fortlöpande fram av bland annat akademien, olika myndigheter och civilsamhälle. Resurser ska finnas för att skolledning, pedagoger och elevhälsopersonal ska få stöd i vilka material som är lämpliga att använda.

Varje nämnd med utpekad ansvar i planen ansvarar för implementeringen i den egna organisationen och genomförandet av respektive åtgärd.

Berörda nämnder ansvarar för att följa upp de åtgärder de har fått tilldelade. Varje förvaltning ska årligen rapportera genomförandet till sin nämnd. Rapporteringen syftar till att undersöka både vad som möjliggjort implementeringen av specifika åtgärder och eventuellt utgjort hinder för att på så vis kunna undanröja dessa.

Kommunstyrelsen ansvarar för en samlad uppföljning av planen. Efter halva planperioden tillfrågas berörda nämnder om nuläge gällande genomförande av de åtgärder de har utpekad ansvar för. Vid planperiodens slut ska uppföljning av planens samtliga åtgärder

ske. En väsentlig del av uppföljningen ska redogöra för hbtqi-personers upplevelser av resultatet av genomförda åtgärder.

Utbildningsförvaltningens bedömning

Utbildningsförvaltningens bedömning är att stadsledningskontorets förslag på plan med tillhörande åtgärder bidrar till att förbättra livsvillkoren för hbtqi-personer i Göteborg. Nedan följer förvaltningens bedömning kring respektive åtgärd som utbildningsnämnden görs ansvarig för.

Skolledarna (rektorer och biträdande rektorer) på samtliga skolor och förskolor ska under planperioden förstärka sina kunskaper om olika diskrimineringsgrunder och minoritetsgrupper i syfte att utveckla demokrati- och värdegrundsarbetet på sina respektive förskolor och skolor.

Förvaltningens bedömning: Förvaltningen tillstyrker förslaget.

Utbildningsförvaltningens skolor har en hbtqi-diplomerad elevhälsa. Varje läsår genomför nyanställda rektorer och elevhälsopersonal en så kallad catch-up utbildning för att bli diplomerade. Att samtliga rektorer och elevhälsoteam har kunskap om hbtqi-personers särskilda utsatthet ser förvaltningen som angeläget.

I övrigt behöver verksamheten ha utrymme att själva planera och genomföra kompetenshöjande insatser i syfte att utveckla demokrati- och värdegrundsarbetet, utifrån olika förutsättningar och behov på respektive skolenhet.

Skolledarna ska i framtagandet av plan mot diskriminering och kränkande behandling säkerställa att samtliga diskrimineringsgrunder och nationella minoritetsperspektiv ingår i kartläggningar, analys, åtgärder och uppföljning.

Förvaltningens bedömning: Förvaltningen tillstyrker förslaget. Arbetet med att säkerställa att samtliga diskrimineringsgrunder ingår i kartläggningar, analys, åtgärder och uppföljning regleras i Diskrimineringslagens krav om aktiva åtgärder för utbildningsanordnare, och är något som rektorerna ansvarar för redan idag. Förvaltningen ser dock att nationella minoritetsperspektiv saknas i nuläget och behöver säkerställa att sådana perspektiv införs i skolenheternas planer.

Grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen ska göra årliga sammanställningar och analys av samtliga skolans planer mot diskriminering och kränkande behandling. Sammanställningarna ska utgöra ett underlag för förvaltningarnas arbete mot diskriminering och för att öka likvärdigheten mellan skolor.

Förvaltningens bedömning: Förvaltningen tillstyrker förslaget, som förvaltningen menar är en del av grunduppdraget och som även regleras i Skollagen och Diskrimineringslagen. På utbildningsförvaltningen genomförs redan den föreslagna åtgärden då sammanställning och analys av skolenheternas planer mot diskriminering och kränkande behandling ingår i förvaltningens systematiska kvalitetsarbete.

Utbildningsförvaltningen ska säkerställa tillräckliga resurser för att bistå med kunskap om minoriteters olika utsattheter och utgöra ett stöd till gymnasieskolorna.

Förvaltningens bedömning: Förvaltningen tillstyrker förslaget. I nuläget har förvaltningen en websida med kunskapsunderlag och metodstöd där skolledning, pedagoger och elevhälsopersonal kan få tillgång till material som är lämpliga att använda. Förvaltningen har en centralt placerad förstelärare i sexualitet, samtycke och relationer

som stöttar skolenheterna i arbetet med läroplansområdet och kan fungera som stöd för de skolenheter som vill ha ytterligare stöttning med att integrera hbtqi-frågor i undervisningen.

Övriga synpunkter

Förvaltningen avstyrker förslaget om att varje förvaltning årligen ska rapportera genomförandet till sin nämnd, vilket riskerar att skapa onödigt stor kontroll och administration. Förvaltningen har ett systematiskt kvalitetsarbete enligt Skollagens och Diskrimineringslagens krav, där olika fokusområden följs upp med olika periodicitet. Respektive nämnd och förvaltning bör själva kunna avgöra hur ofta nämnden behöver få en uppföljning av denna och andra stadengemensamma planer. En deltidsuppföljning av planen genom en återrapportering från nämnden till Kommunstyrelsen efter halva planperioden anser förvaltningen däremot är bra.

Tomas Berndtsson

Majja Söderström

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Planering och utveckling